

Sygn. akt I C 716/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 października 2019 r.

Sąd Rejonowy w Toruniu I Wydział Cywilny w składzie następującym

Przewodniczący Sędzia Magdalena Glinkiewicz

Protokolant st. sekr. sąd. Bożena Czajkowska

Po rozpoznaniu w dniu 30 września 2019 r. w Toruniu.

sprawy z

(...) Sp. z o.o. w G.

przeciwko:

J. Z.

o:

zapłatę

orzeka:

I. zasądza od pozwanej J. Z. na rzecz powoda (...) Sp. z o.o. w G. kwotę 9.723,26 zł (dziewięć tysięcy siedemset dwadzieścia trzy złote dwadzieścia sześć groszy) wraz z odsetkami umownymi w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie od dnia 21 listopada 2018r. do dnia zapłaty;

II. oddala powództwo w pozostałej części;

III. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 2.218,73 zł (dwa tysiące dwieście osiemnaście złotych siedemdziesiąt trzy grosze) tytułem zwrotu kosztów procesu;

Sygn. akt I C 716/19

UZASADNIENIE

Pozwem z 21 listopada 2018 roku złożonym w elektronicznym postępowaniu upominawczym powód (...) Sp. z o.o. z siedzibą w G. wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanej J. Z. kwoty 12.233,71 złotych, w tym 11.525,96 złotych tytułem kapitału oraz 707,75 złotych tytułem skapitalizowanych odsetek, wraz z umownymi odsetkami w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty od kwoty kapitału oraz ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty od kwoty skapitalizowanych odsetek. Powód wniósł nadto o zasądzenie zwrotu kosztów sądowych.

W uzasadnieniu powód wskazał, iż dochodzone roszczenie wynika z umowy pożyczki zawartej 3 marca 2017 roku pomiędzy stronami. Podał, iż pozwana z tytułu przedmiotowej umowy zobowiązała się spłacić w 24 miesięcznych ratach kwotę 25.500,96 złotych. Wyjaśnił, iż pozwana wpłaciła 8.477,78 złotych po czym zaprzestała spłat, wobec czego powód wypowiedział umowę pożyczki. Wyjaśnił, iż na dochodzoną kwotę składa się: 9.940,02 złote tytułem

niespłaconej sumy pożyczki oraz opłaty przygotowawczej, 1.685,49 złotych tytułem sumy miesięcznych prowizji oraz 707,75 złotych tytułem skapitalizowanych odsetek za opóźnienie naliczonych według stawki 14% (k. 3-6).

Po rozpoznaniu sprawy w elektronicznym postępowaniu upominawczym Referendarz Sądowy przy Sądzie Rejonowym Lublin-Zachód w Lublinie w dniu 11 grudnia 2018 roku wydał nakaz zapłaty zgodnie z żądaniem pozwu (k. 7).

Sprzeciw od powyższego nakazu zapłaty, uzupełniony pismem z 22 maja 2019 roku, wywiódł pełnomocnik pozwanej wnosząc o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od strony powodowej na rzecz pozwanej kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego oraz 34 złotych tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictw.

Motywuując swoje stanowisko pełnomocnik pozwanej zarzucił, że pozwana kwestionuje roszczenie powoda zarówno co do zasady jak i co do wysokości. Wskazał, iż powód nieprawidłowo zaliczał dokonywane przez J. Z. wpłaty w łącznej kwocie 8.477,78 złotych na poczet należności ubocznych, podczas gdy dokonywane były one na poczet należności głównej, wobec czego pozwana spłaciła kapitał pożyczki w znacznej części. Podniósł, iż powód nie wykazał wypłaty świadczenia na rzecz pozwanej, wskazując jednocześnie, iż choć z umowy pożyczki wynika, iż udzielona ona została na kwotę 13.500 złotych, to faktycznie pozwanej udostępniono jedynie kwotę 13.000 złotych. Wskazał, iż w umowie wskazana jest jedynie kwotowo wartość odsetek kapitałowych nie podano jednak jaka jest wysokość oprocentowania pożyczki w skali roku, co świadczy o tym, iż powód nie sprostął obowiązkowi informacyjnym o których mowa w ustawie o kredycie konsumenckim, co w konsekwencji uzasadnia zastosowanie sankcji kredytu darmowego na podstawie art. 45 ust. 1 cytowanej ustawy. Zarzucił nadto, iż umowa pożyczki zawiera klauzule abuzywne w zakresie kosztów udzielenia pożyczki, które są znacznie zawyżone, a przez to sprzeczne z zasadami współżycia społecznego i nienależne powodowi. Zakwestionował nadto wysokość odsetek naliczanych od kwot nienależnych powodowi. Zaprzeczył również, aby powód doręczył pozwanej wezwanie do zapłaty oraz oświadczenie o wypowiedzeniu umowy pożyczki. (k. 8-8v, 48-52v)

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 3 marca 2017 roku w T. J. Z. zawarła z (...) Sp. z o.o. z siedzibą w G. umowę pożyczki nr (...). Mocą przedmiotowej umowy pożyczkodawca udzielił pożyczki w kwocie 13.000 złotych. Dodatkowo ustalono opłatę przygotowawczą w kwocie 500 złotych, prowizję w kwocie 10.549,92 złotych oraz odsetki kapitałowe w wysokości 1.451,04 złotych (obliczone według stopy odsetek maksymalnych). Całkowita kwota do zapłaty wynosiła 25.500,96 złotych. Pożyczka miała zostać spłacona w 24 miesięcznych ratach każdy w wysokości 1062,54 złote, przy czym termin płatności ostatniej raty przypadał na dzień 3 marca 2019 roku.

Dowód: umowa pożyczki z 3 marca 2017 roku – k. 23-27

W ramach przedmiotowej umowy pozwana dokonała wpłat na łączną kwotę 8.477,78 złotych. Po czym zaprzestała dalszych spłat.

Bezsporne

W związku z powstaniem zaległości w spłacie, pismem z 15 listopada 2017 roku (...) Sp. z o.o. z siedzibą w G. wezwała J. Z. do zapłaty kwoty 1066,75 złotych. Następnie, z uwagi na brak reakcji pozwanej pismem z 15 grudnia 2017 roku powód złożył J. Z. oświadczenie o wypowiedzeniu umowy pożyczki z zachowaniem trzydziestodniowego okresu wypowiedzenia i wzywając ją do zapłaty zaległości w wysokości 2.145,10 złotych. Pozwana nie dokonała jednak spłaty zaległości.

Dowód: pisma: z 15 listopada 2017 roku, 15 grudnia 2017 roku, wraz z odpisem potwierdzenia nadania – k. 28-32

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie niespornych twierdzeń stron oraz załączonych przez stronę powodową dowodów z dokumentów.

Nie ulega wątpliwości, iż na skutek zawarcia umowy pożyczki pozwana otrzymała kwotę 13.000 złotych. Z treści umowy wynika, iż na koszt pożyczki złożyły się: opłata przygotowawcza w wysokości 500 złotych, suma miesięcznych prowizji w wysokości 10.549,92 złotych oraz odsetki w wysokości 1.451,04 złotych. Całkowita kwota do zapłaty wynosiła 25.500,96 złotych. Powyższe wynika zarówno z treści załączonej umowy pożyczki jak i ze zgodnych stanowisk stron. Niesporne jest również, że pozwana dokonała częściowej spłaty przedmiotowej pożyczki do wysokości 8477,78 złotych.

Strona pozwana kwestionowała jedynie, aby doszło do skutecznego wypowiedzenia umowy przez powoda. W ocenie Sądu powód jednak wykazał przy pomocy przedstawionych dowodów z dokumentów, iż oświadczenie o wypowiedzeniu umowy pożyczki przesłał na adres pozwanej. Ponadto okoliczność ta miała drugorzędne znaczenie w niniejszej sprawie, gdy zważyć na fakt, iż umowa między stronami zawarta była do 3 marca 2019 roku, a więc w chwili orzekania w niniejszej sprawie cała wierzytelność z umowy byłaby i tak wymagalna.

W świetle poczynionych ustaleń Sąd doszedł do przekonania, że powództwo zasługiwało na uwzględnienie jedynie w części.

Zgodnie z art. 720 § 1 kc przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości.

Główne świadczenia stron przy umowie pożyczki stanowią: po stronie pożyczkodawcy zobowiązanie do udostępnienia określonych środków finansowych do korzystania na określony czas zaś ze strony pożyczkobiorcy, zobowiązanie do zwrotu tych środków. Umowa pożyczki została przy tym ukształtowana w kodeksie cywilnym w taki sposób, że co do zasady może być zarówno umową odpłatną, jak i nieodpłatną. W przypadku zawarcia przez strony odpłatnej umowy pożyczki, wynagrodzenie pożyczkodawcy winno być wyraźnie określone w umowie. Formę wynagrodzenia za korzystanie z cudzego kapitału stanowią odsetki, ewentualnie prowizja.

Kodeks cywilny przewiduje instytucję maksymalnych odsetek kapitałowych, które zostały wprowadzone w celu przeciwdziałania zjawisku lichwy oraz ochrony interesów słabszych uczestników obrotu gospodarczego, w szczególności konsumentów. Stopa odsetek maksymalnych jest ustalana w odniesieniu do aktualnej stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego i odzwierciedla bieżący układ stosunków gospodarczych. Taki mechanizm ustalania wysokości stopy odsetek maksymalnych, z uwzględnieniem uwarunkowań rynkowych, zapewnia pożyczkodawcom godziwy zysk. Z tych też względów, ta instytucja i określone nią wartości powinny stanowić podstawowe odniesienie przy ocenie ekwiwalentności wysokości wynagrodzenia pożyczkodawcy ustalonego w umowie.

Podkreślić też należy, że umowa pożyczki sporządzona zgodnie z zasadami uczciwego i rzetelnego obrotu na rynku kapitałowym, powinna jasno określać, jakie opłaty i prowizje stanowią zysk pożyczkodawcy, a jakie są pobierane na pokrycie konkretnych kosztów ponoszonych przez niego w związku z zawartą umową i jej obsługą. Te ostatnie powinny zostać przy tym określone w wysokości rzeczywiście ponoszonej przez pożyczkodawcę, albowiem nie mogą stawić ukrytego źródła zysku.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy Sąd podzielił stanowisko pozwanej, że naliczone w umowie dodatkowe koszty w postaci sumy miesięcznych prowizji budzą poważne wątpliwości w świetle przepisów o zobowiązaniach umownych i ochronie konsumenta przed niedozwolonymi klauzulami umownymi. Zgodnie z treścią art. 385¹ § 1 kc postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy;

nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Jak wyżej wskazano opłaty z tytułu prowizji z całą pewnością nie należą do świadczeń głównych umowy pożyczki. Nie budziło nadto wątpliwości, iż postanowienia umowne dotyczące tychże prowizji nie zostały indywidualnie uzgodnione ze stroną pozwaną. Są one częścią standardowej umowy, którą strona powodowa stosuje do wszystkich klientów. Nie podlegają negocjacji już choćby z uwagi na sposób zawarcia umowy. Powód w umowie nie wskazał w jaki sposób wyliczona została prowizja, nie określił również składników oraz wyliczenia, co składa się na całkowitą jej wysokość.

Argumentacja powoda mająca uzasadnić wysokość przedmiotowego świadczenia, sprowadzała się wyłącznie do tego, że pożyczkobiorca, zawierając umowę, wyraził na nie zgodę i że spełniało ono kryteria określone w art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim.

Ustawodawca chroni jednak konsumentów, którzy zaakceptowali postanowienia umowne kształtujące ich pozycję w danym stosunku prawnym w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami. Z kolei art. 36 a ustawy o kredycie konsumenckim nie może być wykładany w ten sposób, że zezwala pożyczkodawcy na pobieranie dowolnych kosztów. Przepis ten miał na celu zmniejszenie obciążeń finansowych konsumenta zaś praktyka pobierania od pożyczkobiorców maksymalnych dopuszczalnych opłat, których wysokość nie znajduje odzwierciedlenia w rzeczywistych kosztach pożyczkodawcy, jest sprzeczna z założeniem tej regulacji i stanowi nadużycie przewidzianej nią instytucji.

W tych okolicznościach Sąd doszedł do przekonania, że zastrzeżenie w umowie na niekorzyść klienta prowizji w łącznej wysokości 10.549,92 złotych, bez jakiegokolwiek związku z rzeczywistymi kosztami umowy pożyczki rażąco narusza interes konsumenta i dobre obyczaje.

Prowizja ta miała w ocenie Sądu stanowić w rzeczywistości dodatkowe źródło dochodu pożyczkodawcy (wskazuje na to jej wysokość). Została ustalona w zbyt dużej wysokości. Ponadto z analizy treści umowy wynika, iż całkowity koszt pożyczki, czyli wszelkie koszty, które pożyczkobiorca jest zobowiązany ponieść w związku z umową wynoszą 12.500,96 złotych, a więc ponad 96% udostępnionego kapitału pożyczki. Sąd uznaje te postanowienia umowne za regulujące obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszające jego interesy. W ocenie Sądu ustanowienie opłat w sposób jaki to zrobiono w niniejszej sprawie służy obejściu przepisów o odsetkach maksymalnych. Stanowi w istocie rzeczy próbę ukrycia rzeczywistego oprocentowania pożyczki. Gdyby więc nawet przyjąć, że zastrzeżenia umowne dotyczące opłat nie stanowią klauzul niedozwolonych, to i tak należy uznać je za nieważne w oparciu o art. 58 § 1 i 3 kc.

Sąd uznał, iż powodowi należy się umówiona opłata przygotowawcza w wysokości 500 złotych, a nadto kwota 3250 złotych (25% kwoty udzielonej pożyczki) tytułem prowizji, która winna w całości uczynić zadość wszelkim wydatkom jakie powód poniósł w związku z wykonaniem umowy pożyczki. Powód z pewnością poniósł koszty związane z przygotowaniem umowy w tym gromadzeniem dokumentów, dokonania weryfikacji zdolności kredytowej, uruchomienia środków nadto koszt obsługi, dostarczenia i podpisania umowy, koszty osobowe, administracyjne i marketingowe. W przekonaniu Sądu ustalona kwota w całości pokrywa powyższe wydatki.

Wobec powyższego pozwana była zobowiązana do zapłaty na rzecz powoda 18.201,04 złotych (13.000 złotych pożyczki + 1.451,04 złotych odsetek + 500 złotych opłaty przygotowawczej oraz 3.250 złotych prowizji). Po uwzględnieniu, iż pozwana zapłaciła z tytułu umowy do tej pory kwotę 8.477,78 złotych, do zapłaty pozostało 9.723,26 złotych.

Godzi się w tym miejscu nadmienić, że Sąd nie podzielił podniesionego przez pełnomocnika ozwanej zarzutu, jakoby powód nie dopełnił obowiązków informacyjnych wobec pozwanej. W ocenie Sądu z treści umowy pożyczki wynika jednoznacznie, iż podlegała ona oprocentowaniu w wysokości maksymalnych odsetek kapitałowych (§ 2 umowy). Ponadto pozwany nie wykazał, aby J. Z. złożyła powodowi pisemne oświadczenie, o którym mowa w art. 45 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim. Brak było zatem podstaw do zastosowania sankcji kredytu darmowego.

Z powyższych względów powództwo podlegało uwzględnieniu na podstawie art. 720 § 1 kc w zakresie kwoty 8.477,78 złotych wraz z odsetkami umownymi w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu – 21 listopada 2018 roku do dnia zapłaty (punkt I wyroku).

W pozostałej części Sąd powództwo oddalił (punkt II wyroku). Sąd oddalił powództwo nie tylko w zakresie zawyżonej kwoty prowizji, ale także co do skapitalizowanych odsetek, z uwagi na fakt, iż powód nie wykazał w jaki sposób określił wysokość przedmiotowych odsetek, od jakich kwot i za jakie okresy zostały one naliczone. Sąd nie był więc w stanie zweryfikować zasadności żądania pozwu w tej części.

Zgodnie z art. 100 kpc w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. W powyższej sprawie powód wygrał w 79%.

Koszty poniesione przez powoda wyniosły łącznie 3770 złotych i obejmowały: opłatę sądową od pozwu – 153 złotych, koszty zastępstwa radcy prawnego w kwocie 3.600 złotych – § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U. 2018, poz. 265), opłatę skarbową od pełnomocnictwa – 17 złotych.

Z kolei koszty poniesione przez pozwaną wyniosły łącznie 3.617 zł i obejmowały: opłatę skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł oraz koszty zastępstwa adwokata w kwocie 3.600 zł – § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. poz. 1800 ze zm.).

Powód wygrał spór w 79 % winien zatem zwrócić pozwanej tytułem poniesionych kosztów procesu kwotę 759,57 złotych (21% poniesionych przez pozwaną kosztów), tymczasem pozwana winna zwrócić powodowi kwotę 2.978,30 złotych (79% kosztów strony powodowej).

Mając na uwadze powyższe należało zasądzić od pozwanej na rzecz powoda kwotę 2.218,73 złote, stanowiącą różnicę pomiędzy kosztami faktycznie poniesionymi a kosztami, które strona pozwana powinna ponieść.